

**แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง**
**GUIDELINES FOR DEVELOPING THE INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM IN
EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF DISTRICT LEARNING PROMOTION CENTERS
UNDER THE ANG THONG PROVINCIAL OFFICE OF LEARNING PROMOTION**

¹ณัตติญา พรหมทอง Nattiya Promthong ²พรเทพ ฐัฒน Pornthep Ruphan
^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Nattiya51@gmail.com

Article Received: June 10, 2025. Revised: December 21, 2025. Accepted: December 23, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง วิธดำเนินการวิจัยเป็นแบบผสมวิธีโดยใช้ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 122 คน มีผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ทำหน้าที่ประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์ชนิดแบบไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วยรายการปฏิบัติ 27 รายการ โดยแบ่งเป็น 8 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีรายการปฏิบัติ 3 รายการ ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีรายการปฏิบัติ 3 รายการ ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีรายการปฏิบัติ 3 รายการ ขั้นตอนที่ 4 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีรายการปฏิบัติ 5 รายการ ขั้นตอนที่ 5 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีรายการปฏิบัติ 3 รายการ ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ มีรายการปฏิบัติ 3 รายการ ขั้นตอนที่ 7 การเสนอรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่สู่สาธารณชน มีรายการปฏิบัติ 4 รายการ และขั้นตอนที่ 8 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีรายการปฏิบัติ 3 รายการ

คำสำคัญ: ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, การประกันคุณภาพการศึกษา, ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

This research aimed 1) to study the implementation of internal quality assurance in educational institutions under the District Learning Promotion Centers affiliated with the Office of Learning Promotion in Ang Thong Province, and 2) to propose a development approach for an internal quality assurance system appropriate to the context of these institutions. The study employed a mixed-methods design. The quantitative phase included a population of 122 participants comprising school administrators, teachers, and educational personnel. The qualitative phase involved in-depth interviews with 8 key informants, including school administrators and quality assurance coordinators. Research instruments included a questionnaire, which demonstrated a reliability coefficient of 0.97, and an unstructured interview guide. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis.

The results revealed that 1) the overall implementation of internal quality assurance within the target institutions was at a high level; and 2) the proposed development approach for the internal quality assurance system consisted of 27 practical guidelines categorized into 8 stages: (1) setting institutional education standards (3 guidelines), (2) developing quality improvement and annual action plans (3 guidelines), (3) implementing the educational development plan (4 guidelines), (4) monitoring and evaluating educational quality (4 guidelines), (5) conducting internal evaluations based on educational standards (4 guidelines), (6) preparing the annual self-assessment report (4 guidelines), (7) submitting and disseminating the report to relevant agencies and the public (4 guidelines), and (8) using evaluation results for strategic quality development planning (4 guidelines).

Keywords: Internal Quality Assurance System, Educational Quality Assurance, Learning Encouragement Center

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับ โดยทำหน้าที่ควบคุมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Quality Control and Quality Improvement) ตามกรอบมาตรฐานที่กำหนดโดยรัฐ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีการเปิดเผยรายงานผลเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาและรองรับการประเมินจากภายนอก ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพโดยเน้นการประเมินที่สะท้อนสภาพจริงของสถานศึกษา ผ่านแนวทางการประเมินแบบองค์รวม (Holistic Assessment) และการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Assessment) ควบคู่กับการใช้วิจารณญาณของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgment) และการทบทวนโดยเพื่อนร่วมวิชาชีพ (Peer Review) เพื่อลดภาระงานเอกสารและเพิ่มความน่าเชื่อถือของการ

ประเมิน ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามของภาครัฐในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพให้ตอบโจทย์บริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561) อย่างไรก็ตาม สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ ความเข้าใจในหลักการประกันคุณภาพที่ยังไม่ชัดเจน การขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทาง การไม่มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานที่ขาดความต่อเนื่อง จากการวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของสถานศึกษาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า หลายแห่งยังคงมุ่งเน้นเพียงการจัดทำรายงานโดยไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนหรือพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2566)

นอกจากนี้ สถานศึกษาหลายแห่งยังขาดกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบ การถอดบทเรียน และการมีส่วนร่วมจากผู้บริหาร ครู และบุคลากร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพให้เกิดผลลัพธ์เชิงพัฒนาอย่างแท้จริง ส่งผลให้การประกันคุณภาพยังไม่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสถานศึกษาและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยเหตุนี้ การมีแนวทางที่ชัดเจน เหมาะสม และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจดำเนินการศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง” โดยมุ่งหวังให้ได้แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน มีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากร

1.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ 7 อำเภอ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง จำนวนทั้งหมด 122 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.05 ถึง 1.00 และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 จำนวน 47 ข้อ โดยแบ่งเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 4 ข้อ ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 7 ข้อ ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 7 ข้อ ขั้นตอนที่ 4 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 11 ข้อ ขั้นตอนที่ 5 การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ ขั้นตอนที่ 7 การเสนอรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่สู่สาธารณชน จำนวน 4 ข้อ ขั้นตอนที่ 8 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนา จำนวน 4 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง ปีการศึกษา 2567

3.2 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยสอดซองจดหมายและติดแสตมป์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับ

3.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วทำการลงรหัสเพื่อนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วน ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบ มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอ่างทอง การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยต่ำสุด ของแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานการประกันภายในสถานศึกษามาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อนำเสนอแนวทาง โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และครูวิชาการที่มีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากค่าเฉลี่ยต่ำสุดของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละชั้นตอนมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยประสานงานโดยการนัดหมายรายบุคคล และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคนมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.67$) ชั้นตอนที่มีระดับการดำเนินงานอยู่ในอันดับสูงสุด คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\mu = 4.01$, $\sigma = 0.73$) รองลงมา คือการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.68$) และชั้นตอนการดำเนินงานที่มีลำดับต่ำสุด คือ การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.73$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	μ	σ	ความหมาย	ลำดับ
1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.01	0.73	มาก	1
2. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	3.73	0.66	มาก	7
3. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	3.89	0.68	มาก	2
4. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	3.77	0.69	มาก	5
5. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	3.76	0.63	มาก	6
6. การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาประจำปีงบประมาณ	3.83	0.57	มาก	4
7. การเสนอรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่สู่สาธารณชน	3.84	0.68	มาก	3
8. การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	3.71	0.73	มาก	8
รวม	3.82	0.67	มาก	

เมื่อพิจารณาผลการศึกษากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง เป็นรายขั้นตอนพบว่า

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.01$, $\sigma = 0.73$) รายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร ร่วมกันศึกษา และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศ เพื่อนำมาใช้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\mu = 3.81$, $\sigma = 0.73$)

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.73$, $\sigma = 0.66$) รายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านต่างๆที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และยอมรับร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ($\mu = 3.39$, $\sigma = 0.55$)

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.68$) รายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด คือ สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรให้ความรู้ ทักษะในการจัดทำโครงการตามองค์ประกอบของสถานศึกษา ($\mu = 3.44$, $\sigma = 0.52$)

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.77$, $\sigma = 0.69$)รายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด คือ สถานศึกษาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ถูกต้องครบถ้วน ($\mu = 3.42$, $\sigma = 0.54$)

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.63$)รายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด คือ สถานศึกษาดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเน้นการตรวจสอบประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษิตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\mu = 3.38$, $\sigma = 0.52$)

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาประจำปีงบประมาณ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.57$) รายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด คือ สถานศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการรวบรวมทั้งข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลจากผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม เพื่อจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ($\mu = 3.47$, $\sigma = 0.50$)

ขั้นตอนที่ 7 การเสนอรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่สู่สาธารณชน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$, $\sigma = 0.68$) รายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด คือ สถานศึกษาเผยแพร่รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ต่อสาธารณชนผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ จุลสาร สารสาร เว็บไซต์ การปฐมนิเทศผู้ปกครอง ฯลฯ ($\mu = 3.59$, $\sigma = 0.56$)

ขั้นตอนที่ 8 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.73$) รายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด คือ สถานศึกษามีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากร เพื่อถอดบทเรียนและสังเคราะห์องค์ความรู้จากผลการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 3.36$, $\sigma = 0.67$)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง ทั้ง 8 ขั้นตอน ผู้วิจัยได้สรุปการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละขั้นตอน เพื่อนำมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์หาแนวทางการพัฒนาประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง

2. แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง ได้จากค่าเฉลี่ยต่ำสุดของการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา นำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยการสังเคราะห์เป็นแนวทางได้ 8 ขั้นตอน 27 รายการ คือ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 3 รายการ ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 3 รายการ ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจำนวน 3 รายการ ขั้นตอนที่ 4 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 5 รายการ ขั้นตอนที่ 5 การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 3 รายการ ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา จำนวน 3 รายการ ขั้นตอนที่ 7 การเสนอรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่สู่สาธารณชน จำนวน 4 รายการ ขั้นตอนที่ 8 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนา จำนวน 3 รายการ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง

ขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ขั้นตอนที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	1. จัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจร่วมกัน สถานศึกษาควรจัดอบรม ประชุม และเสวนา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักรู้ในมาตรฐานการศึกษา ผ่านการบรรยาย กรณีศึกษา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมวิเคราะห์และตีความมาตรฐานการศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3. ใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (PLC) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบกลุ่ม การอภิปราย และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อพัฒนาการใช้มาตรฐานการศึกษาในบริบทของสถานศึกษา
ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	1. จัดประชุมและเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมทุกฝ่าย เปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมเสนอแนวคิดและกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาการศึกษาร่วมกัน 2. ใช้การวิเคราะห์ SWOT และข้อมูลสารสนเทศประกอบการวางแผน วิเคราะห์บริบทภายในและภายนอกของสถานศึกษาโดยใช้ SWOT และข้อมูลย้อนหลัง เพื่อกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ที่ชัดเจนและเป็นไปได้ 3. กำหนดแผนให้ครอบคลุมกลยุทธ์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และโครงการ วางแผนพัฒนาโดยระบอบองค์ประกอบให้ครบถ้วน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

ขั้นตอนการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา	แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา	1. สถานศึกษาควรสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะของบุคลากร พร้อมวิเคราะห์สภาพปัญหาและศักยภาพ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของตน 2. ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเน้นการเขียนโครงการตามองค์ประกอบที่ถูกต้อง ใช้กรณีศึกษา แบบฟอร์มมาตรฐาน และกิจกรรมฝึกปฏิบัติจริง โดยมีวิทยากรหรือพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา 3. ส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PLC) และจัดให้มีการติดตาม ประเมินผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและหลังการอบรม เพื่อปรับปรุงคุณภาพอย่างเป็นระบบ
ขั้นตอนที่ 4 การติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	1. เครื่องมือประเมินควรพัฒนาโดยยึดตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษา พร้อมตรวจสอบความเที่ยงและความตรงทางเนื้อหา 2. ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีประสบการณ์ในสถานศึกษา และผ่านการกลั่นกรองโดยผู้เชี่ยวชาญ 3. เครื่องมือควรมีความหลากหลาย ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อวัดผลได้ครอบคลุมหลายมิติ 4. ควรพัฒนาจากข้อมูลผลการประเมินรอบก่อน และปรับปรุงต่อเนื่องให้ตอบสนองข้อจำกัดเดิม 5. การบูรณาการเทคโนโลยีและการใช้ข้อมูลจริงจากสภาพการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามและประเมินผล
ขั้นตอนที่ 5 การประเมินคุณภาพ ภายในสถานศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา	1. สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการประเมินภายใน โดยมีผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส และการยอมรับในกระบวนการประเมินคุณภาพภายใน 2. การประเมินควรดำเนินการตามกรอบมาตรฐานการศึกษาที่ชัดเจน พร้อมอ้างอิงหลักฐานเชิงประจักษ์จากการปฏิบัติงานจริง เพื่อสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างแท้จริง 3. ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการเก็บและจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ พร้อมดำเนินการประเมินในลักษณะวนซ้ำ เพื่อนำผลลัพธ์ไปสู่การวางแผนปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำรายงานผล การประเมินตนเองของสถานศึกษา	1. การจัดเก็บข้อมูลควรดำเนินการโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย อาทิ แบบฟอร์ม มาตรฐาน ระบบฐานข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถตรวจสอบได้ 2. ข้อมูลที่จัดเก็บควรถูกนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยอ้างอิงเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด เป้าหมายของแผนพัฒนา หรือการวิเคราะห์ SWOT เพื่อประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติ 3. การวิเคราะห์ข้อมูลควรมีความเชื่อมโยงเชิงระบบ โดยสะท้อนผลการดำเนินงาน จุดเด่น และข้อเสนอแนะ ให้สัมพันธ์กับแผนพัฒนาและตัวบ่งชี้ในรายงาน SAR อย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง
ขั้นตอนที่ 7 การเสนอรายงานการ ประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อ	1. เผยแพร่รายงาน SAR ผ่านช่องทางออนไลน์ สถานศึกษาควรใช้เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และระบบสารสนเทศในการเผยแพร่รายงาน เพื่อให้เข้าถึงได้ง่ายและโปร่งใส

ขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
หน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่สู่สาธารณชน	2. จัดกิจกรรมสื่อสารข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรจัดเวทีนำเสนอผล เช่น การประชุม ผู้ปกครองเปิดบ้าน หรือเสวนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับข้อเสนอแนะ 3. จัดทำสื่อในรูปแบบที่เข้าใจง่าย แนะนำให้ใช้รายงานฉบับย่อ อินโฟกราฟิก หรือวิดีโอสั้น เพื่อสื่อสารข้อมูลให้ชัดเจนและเหมาะสมกับผู้รับสารหลากหลายกลุ่ม 4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย ควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายการศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และใช้ข้อมูล SAR เพื่อร่วมพัฒนาสถานศึกษา
ขั้นตอนที่ 8 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	1. ควรจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรร่วมสะท้อนผลการประเมินร่วมกัน 2. ควรใช้ข้อมูลประเมินในการถอดบทเรียน มีการสังเคราะห์ผลประเมินเป็นบทเรียนหรือเอกสารสรุป เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และนำไปสู่การกำหนดแนวทางพัฒนาที่ชัดเจน 3. ควรเชื่อมโยงสู่การพัฒนาอย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะจากการแลกเปลี่ยนถกแถลงการสู่การวางแผน การปฏิบัติงาน และการบริหาร เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้มาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในขั้นตอนของ “การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา” ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเมื่อเทียบกับขั้นตอนอื่น สะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในการใช้มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นกรอบในการดำเนินงานที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่เน้นให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานที่สะท้อนบริบทและความต้องการของชุมชน พร้อมใช้เป็นแนวทางในการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ “การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา” ซึ่งชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดในการใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนาต่อยอด โดยอาจเกิดจากปัจจัยหลากหลาย เช่น ขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลรายงาน SAR การขาดแนวทางหรือเครื่องมือที่เหมาะสม ตลอดจนการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดยังไม่เป็นระบบเพียงพอ สถานการณ์นี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในการใช้ผลการประเมินเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม

2. ผลการนำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยประกอบด้วย 8 ขั้นตอน โดยครอบคลุม 27 รายการปฏิบัติ ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 3 รายการปฏิบัติ พบว่า มีแนวทางการปฏิบัติอยู่ 3 รายการ โดยรายการที่สำคัญ สถานศึกษาควรเน้น

กระบวนการสร้างความเข้าใจ การมีส่วนร่วม และการใช้ PLC เป็นเครื่องมือพัฒนาร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถตีความและปรับใช้มาตรฐานได้อย่างเหมาะสมกับบริบท สอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย สุขใจ (2563) ที่พบว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษาควรดำเนินการผ่านเวทีประชุม อบรม และการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงรวมถึงงานวิจัยของนันทน์ภัส เกิดนิยม (2564) ที่พบว่า การพัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่ม (PLC) เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเข้าใจเชิงระบบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

2.2 จากผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามี 3 รายการปฏิบัติ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ แผนที่มีคุณภาพควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์บริบทโดยใช้ SWOT และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถจัดทำแผนที่มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกิจกรรมที่สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติพร จันทร์ลอย และคณะ (2563) ซึ่งพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการข้อมูลเชิงประจักษ์ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์บริบทอย่างรอบด้าน

2.3 จากผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามี 3 รายการปฏิบัติ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะของบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนและโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมตั้งแต่การวิเคราะห์บริบท การระบุความต้องการ ไปจนถึงการออกแบบกลยุทธ์และโครงการ ทั้งนี้ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการเรียนรู้จากการลงมือทำจริง เช่น การเขียนแผนการใช้กรณีศึกษา และการมีพี่เลี้ยง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเชิงระบบและทักษะที่จำเป็นในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรุวรรณ เปรมฤดี (2563) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะของบุคลากรในการจัดทำแผนและโครงการโดยเน้นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่วิเคราะห์บริบทจนถึงการออกแบบแผน เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังแนะนำให้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการเรียนรู้จากการลงมือทำจริง โดยมีวิทยากรหรือพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา และมีผู้บริหารทำหน้าที่สนับสนุนทรัพยากรและส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในองค์กร

2.4 จากผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 4 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามี 5 รายการปฏิบัติ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ สถานศึกษาควรพัฒนาเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษา มีความเที่ยงตรงทางเนื้อหา และผ่านการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือควรครอบคลุมทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ สะท้อนกระบวนการและผลลัพธ์ที่แท้จริง พร้อมมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยอิงข้อมูลจากการประเมินที่ผ่านมา การบูรณาการเทคโนโลยีช่วยเพิ่มความแม่นยำและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาส่งผลให้การประเมินมีคุณภาพและใช้ได้จริงในระบบประกันคุณภาพภายใน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยลักษณ์ วงศ์บุญสิน (2562) ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง และกาญจนา ศรีปานทอง (2564) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในการประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.5 จากผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 5 การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามี 3 รายการปฏิบัติ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ สถานศึกษาควรดำเนินการ

ประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วม โดยจัดตั้งคณะกรรมการที่หลากหลาย ใช้กรอบมาตรฐานที่ชัดเจนและหลักฐานเชิงประจักษ์จากการปฏิบัติงานจริง พร้อมประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการข้อมูล และดำเนินการประเมินแบบวนซ้ำ เพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิศ ศรีสุข (2564) และภัทราวดี สิริภทรนนท์ (2562) ที่พบว่าการประเมินคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพควรจัดตั้งคณะกรรมการที่มีส่วนร่วม ใช้มาตรฐานที่ชัดเจน อ้างอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ และบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.6 จากผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษามี 3 รายการปฏิบัติ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ สถานศึกษาควรมีกระบวนการจัดการข้อมูลเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือหลากหลายในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ตามเกณฑ์มาตรฐานและเป้าหมายของแผนพัฒนา และเชื่อมโยงผลวิเคราะห์สู่การจัดทำรายงาน SAR เพื่อสะท้อนคุณภาพและวางแผนพัฒนาอย่างมีทิศทาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา ทาสุนทร (2564) และวรรณอ่อนชมจันทร์ (2562) ที่พบว่า การประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยระบบจัดการข้อมูลที่ดี การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2.7 จากผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 7 การเสนอรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่สู่สาธารณชน มี 4 รายการปฏิบัติ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือการเผยแพร่รายงาน SAR ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และเข้าถึงได้ง่ายผ่านช่องทางออนไลน์และกิจกรรมสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พร้อมจัดทำสื่อสรุปที่เข้าใจง่าย และเปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา แสนโสม (2561) และจิราภรณ์ ศรีสุวรรณ (2564) ที่พบว่า การเผยแพร่ SAR ผ่านสื่อที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2.8 จากผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 8 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 3 รายการปฏิบัติ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือการใช้ผลการประเมินภายในควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบ PLC สังเคราะห์ผลการประเมินเป็นบทเรียนวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน และบูรณาการข้อเสนอแนะเข้าสู่การวางแผนและบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณอ่อนชมจันทร์ (2562) ที่พบว่า การใช้กระบวนการ PLC ทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเข้าใจร่วมกันและสามารถใช้ผลการประเมินในการวางแผนพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของปรียาภรณ์ พันธุ์ศรี (2564) ที่พบว่า การสังเคราะห์ผลการประเมินเป็นบทเรียนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างมีทิศทางและต่อเนื่อง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอ่างทอง ประกอบไปด้วยการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจ การมีส่วนร่วม และการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ PLC เพื่อให้

ผู้เกี่ยวข้องสามารถตีความและประยุกต์ใช้มาตรฐาน 2) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแผนพัฒนาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานการวิเคราะห์บริบทด้วย SWOT และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อให้ได้แผนที่มีความหมาย ชัดเจน และกิจกรรม 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้บริหารควรสนับสนุนการพัฒนาทักษะของบุคลากร โดยใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง พร้อมกำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน 4) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาควรพัฒนาเครื่องมือประเมินที่อิงตัวบ่งชี้ของมาตรฐาน มีความเที่ยงตรงและผ่านการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญ ควบคู่กับการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ 5) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานของสถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการที่มีส่วนร่วม ใช้มาตรฐานที่ชัดเจนและหลักฐานจากการปฏิบัติงานจริง และใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินแบบวนซ้ำ 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ควรมีระบบจัดการข้อมูลที่ดี ใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ตามเป้าหมาย แผนพัฒนา และเชื่อมโยงผลสู่รายงาน SAR อย่างครบถ้วน 7) การเสนอและเผยแพร่รายงานการประเมินตนเอง ควรใช้ช่องทางออนไลน์และกิจกรรมสื่อสารเพื่อเผยแพร่อย่างโปร่งใส จัดทำสื่อที่เข้าใจง่าย และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้ผลการประเมิน และ 8) การนำผลการประเมินไปใช้วางแผนพัฒนา ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบ PLC สังเคราะห์ข้อมูลเป็นบทเรียน และบูรณาการข้อเสนอแนะสู่การวางแผนและบริหารจัดการอย่างมีทิศทาง สรุปดังในภาพที่ 1

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ผลการประเมินคุณภาพภายใน เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา โดยกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัดที่สะท้อนผลการดำเนินงานจริง และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนามีทิศทางที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้

1.2 ผู้บริหารควรแสดงบทบาทผู้นำด้านการใช้ข้อมูล (Data Leadership) โดยให้ความสำคัญกับการนำผลรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ข้อมูลสารสนเทศ และข้อมูลผลการดำเนินงานมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจและกำหนดนโยบายในทุกมิติของการบริหารจัดการสถานศึกษา

1.3 สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการรายงานผลการประเมินตนเองที่โปร่งใสและเข้าถึงง่าย เพื่อให้บุคลากรสามารถใช้ข้อมูลในการสะท้อนผลการดำเนินงานของตน และส่งเสริมความตระหนักในบทบาทและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.4 ผู้บริหารควรส่งเสริมกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายชุมชน เข้ามามีบทบาทในเวทีการตัดสินใจที่สำคัญ อาทิ การวิเคราะห์ข้อมูล SAR การจัดทำแผนพัฒนา หรือการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อเสริมสร้างความเป็นเจ้าของและการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

1.5 ผู้บริหารควรส่งเสริมและขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) อย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นเวทีในการสะท้อนผลการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และถอดบทเรียนจากผลการประเมินตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในเชิงลึก

1.6 สถานศึกษาควรประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการเอกสาร SAR ให้เป็นฐานข้อมูลกลางของสถานศึกษา ซึ่งสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการติดตาม ตรวจสอบ และพัฒนาในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หรือผลการประเมินจากหน่วยงานภายนอก เช่น สมศ. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของระบบคุณภาพต่อคุณภาพผู้เรียนหรือผลลัพธ์ทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 ควรศึกษาปัจจัยเชิงระบบหรือเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายใน เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร ความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อระบุเงื่อนไขเชิงนโยบายที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2566). รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ ปีงบประมาณ 2565. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเรียนรู้.
- กาญจนา ศรีปานทอง. (2564). การพัฒนาเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- จารุวรรณ เปรมฤดี. (2563). การพัฒนาทักษะครูในการเขียนแผนพัฒนาและโครงการตามมาตรฐานการศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิราภรณ์ ศรีสุวรรณ. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ชุตินา ทาสุนทร. (2564). การพัฒนาระบบการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR). วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฐิติพร จันทร์ลอย และคณะ. (2563). แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้

- การวิเคราะห์บริบท. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
นันทน์ภัส เกิดนิยม. (2564). การใช้กระบวนการ PLC เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาใน
โรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
นิติศ ศรีสุข. (2564). การจัดตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในในโรงเรียนระดับประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
ปรียาภรณ์ พันธุ์ศรี. (2564). การสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองเพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
ภัทรวดี สิริภัทรนนท์. (2562). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
วรรณภา อ่อนชมจันทร์. (2562). การจัดทำรายงาน SAR โดยใช้ข้อมูลเชิงระบบในสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
วลัยลักษณ์ วงศ์บุญสิน. (2562). การพัฒนาเครื่องมือประเมินตามสภาพจริงสำหรับการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
สมชาย สุขใจ. (2563). แนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานสภาวะการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.
สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพภายในที่สะท้อนบริบทสถานศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
อัจฉรา แสนโสม. (2561). การจัดทำและเผยแพร่รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.